Tl XXVII

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
VERA PLEURITIDE,
QUAM,
DIVINO FAVENTE NUMINE,
Ex auctoritate Magnifici Rectoris,
D. HERMANNI van HALEN,
S. S. Theologiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Inclytâ Academiâ Ultrajectinâ Professoris Ordinarii, Verbique Divini ibidem in Ecclesiâ Præconis,
NEC NON
Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimæque Facultatis MEDICÆ Decreto,
PRO GRADU DOCTORATUS,
Summisque in MEDICINA honoribus & Privilegiis ritè, & legitimè consequendis,
Eruditorum examini submittit
HENRICUS CHROVET, Transmosanus
Ad diem 19. Junii, horis locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCICI HALMA, Academiæ Typographi, cIↃ IↃ c LXXXIX.

Doctissimis Amplissimisque
VIRIS,

D. HENRICO CHROVET,

In Ecclesia Ulnensi, Ortodoxæ Religionis Ministro Fidelissimo Patri meo, Filiali Amore Colendo & Honorando.

D. WARNERO CHROVET,

In eodem loco Medicinę Doctori Celeberrimo, Fratri meo Charissimo, omnique reverentia prosequendo.

Has Theses Inaugurales Dedicat,
HENRICUS CHROVET,
Auctor.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
VERA PLEURITIDE,

THESIS I.

Inter affectus Humanum genus, frequenter inuadere Solitos, Pleuritis haud ultimum ſibi vendicat locum: Quapropter impræſentiarum, pro viribus, de hoc affectu tractare decreui.

II.

Plerique antequam longius procedant, tam acuratè in Etymologiam nominis indagant, ac ſi in eâ, totum rei negotium, conſiſteret. Ego, verò ne in eundem ſcopulum impingam, eam retro relinquam, ut parum, vel nihil luminis, præſenti lemmati afferentem ſed rectâ ad pleritidem ſum progreſſurus, & dicam, eſſe inflammationem membranæ pleuræ, unius vel alterius lateris, muſculorumque ut plurimum intercoſtalium, cum dolore punctorio & lancinante iſtius partis, reſpiratione difficili, tuſſi, ſputo plerumque ſanguineo, febri acutâ continuâ cum omnibus ſuis Symptomatibus, inferius oſtendendis.

III.

Dividitur hæc inflammatio, 1°. in Anticam, 2°. in Poſticam, 3°. in Supernam, 4°. in Infernam, & denique, 5°. in dextram & ſiniſtram & pro diverſitate loci varia ſortiuntur nomina. Sed cum hæ varietates locorum non mutent, Eſſentiam morbi, parum ſoliciti erimus, an illa ſit Antica vel poſtica &c. quia hæ omnes unam eandemque cauſam agnoſcunt.

IV.

Ab auctoribus, variæ hujus affectus species notantur, sed quia pleræque earum vix pleuritidis nomen merentur, illas datâ opera prætermittam, retinendo tantum eas quæ dicuntur vera & spuria, sed ultima etiam parvi est momenti respectu prioris, quoniam a flatibus sæpissimè circa & intra partes conclusis, transpirare non valentibus ortum ducit, qui statim in unam, statimque in aliam partem currentes dolorem vagunt & distensiuum efficiunt. Nulla tussis, nulla materiæ cruentæ expectoratio, nulla etiam febris ad est, aut saltem si ad sit, participare non videtur de ejus essentia, quibus Phœnomenis à verâ pleuritide dignoscitur.

Vera autem pleuritis, de quâ (ut in Thesi prima dictum est) animus est differere, facile potest adhuc dividi in simplicem & compositam. In compositam, Ubi pleuritidi conjuncta, est, peripneumonia, inflammatio mediastini &c. in simplicem verò, ubi hæc illi non adjunguntur.

V.

His ita perspectis, ad causas me accingam. Causa autem proxima istius inflammationis, est sanguis, quocumque modo (copia saltem mediocri) extravasatus & stagnans, qui intestina partium suarum fermentatione, excandescere incipit. Hæc excandescentia, ex eo oriri puto, quod particulæ sanguinis stagnantis & extravasati spirituosiores & volatiliores, paulatim avolantes, salinæ & acidæ ejusdem sanguinis particulæ, ab iis involui solitæ acrius inter se pugnant, huncque effectum producunt: quamvis non negem, materiam mundi subtilem, indesinenter per poros nostri corporis fluentem eam adjuvare, ubi, sc: occurrit meatibus aliter quam naturaliter configuratis & compactioribus, impetum majorem in eos efficit, a quo particulæ istius materiæ extravasatæ, coguntur e loco suo recedere & diversimodè agitari.

VI.

Quam plurimæ reperiuntur Causæ, cur sanguis extravasetur, 1°. nempè ipse sanguis potest esse in causa, ubi viscosior & glutinosior existit quam oportet 2°. ubi nimis abundat, & 3°. ubi acrior est. vasa 2°. etiam eum dese-

deferentia, causa esse possunt, 1°. si comprimantur, 2°. si obstruantur a pituitâ, vel a sanguine in ipsis existente, coagulato, a frigore sc: corpori calefacto superveniente vel ab acido nimis in sanguine, abundante: Unde si unum ex iis accidat, quis (nisi œconomiæ Animalis omnino ignarus non videt sanguinem extravasari debere.

VII.

Huic affectui producendo, multum conferunt causæ externæ, & prima quæ occurrit, est frigus aeris valdè acutum, 2ª. aer nebulosus & brumalis, itidem frigidus, qualis tempore hyemali observatur, unde, si aliquis (ejus corpore calido existente) sese tali exponat aeri, unusquisque videt, talem aerem præsenti nostro morbo, ansam præbere posse, quia ab eo, obstructiones in vasis præcipuè capillaribus, quam sæpe producuntur. 3ª. Causa, est aqua corpori inspersa, 4ª. alimenta viscosa & glutinosa, acida & austera item & acria. 5ª. Exercitia insolita. 6ª. Ictus alicujus rei duræ & obtusæ, lapsus in latus &c. quas omnes enarrare, nimis lungum foret.

VIII.

Difficultas hinc suboritur: cur v. g. inflammatio sæpius in membrana thoracem intrinsecus cingente producatur quam in alii partibus membranosis & similibus adstantibus?

Ad solvendam hanc difficultatem, dicam, quod commune est partibus membranosis & similibus, poros, respectu aliarum partium carnosarum &c. habere angustos & solidos, unde, si sanguis a quacumque causâ extravasetur, illis in locis, cui nisi omnino rudi non est manifestum sanguinem potius in membranâ notatâ quam in partibus carnosis, stagnare?

IX.

Inflammatione sic explicatâ, progrediar ad enucleationem symptomatum, inter quæ, primò mihi occurrit dolor punctorius & lancinans. Dolor hic ex eo oriri arbitror, quod a cerebro multa oriüntur filamenta quibus nervi componuntur qui sp. Animalibus replentur, & per totum nostrum corpus disperguntur, talique modo positi sunt, ut simul ac solitò

vehementius titillentur & commoveantur, adeo ut rumpantur, vel ruptionis periculum minentur, ope istorum nervorum sp. animalibus refertorum, oritur in cerebro tristis idea, quæ nomine doloris venit: unde luce meridiana clarius est a particulis acidis & salinis istius sanguinis extravasati & stagnantis, spirituosis & volatibus ex parte, privatis, salinas &c. temperare solitis, impetum, fermentando inter se, in hanc membranam facientibus, vel a sanguine ipso copia satis mediocri, effuso nimis distendente partes, inter quas existit, ita ut disrumpantur &c. orientur dolor pro varietate humorum & particularum, plane varius.

X.

Respiratio difficilis secundo sese offert, quæ triplicem agnoscit causam. Prima est, angustia pectoris a tumore, in pleurâ propter inflammationem, suborto. Secunda, sunt musculi intercostales istius partis in munere suo, læsi. Tertia, & præcipua in metu doloris qui ab expansione pulmonum, percutiendo partem inflammatam, oriretur, collocanda est.

XI.

Tussis autem, quomodò producatur, ex nostra hypotesi intelligi facile potest: nam omnibus satis notum est, tussin causari ab eo quod aptum est vellicare & irritare pulmonum parenchyma, hoc dicto, meridiana luce manifestius est, quòd sanguis fermentando, continuò particulæ ab eo separantur, quæ penetrantes per poros membranæ pleuræ, licet angustos, occurrentesque nostro parenchymati valdè sensili illud irritant & ad tussiendum excitant.

XII.

Explicationem horum magis extendens, sputatio sanguinea mihi obviam venit, quam plerique a membranâ pleura vel musculis intercostalibus, provenire putant: sed propter viam denegatam & a nullis Anatomicis adhuc repertam, hanc opinionem sequi, mihi cordi non est; Verum dicturus sum, eam fieri a tussi vehementi, cujus ope, vasa aliqua capillaria sanguifera disrumpuntur & dilacerantur, qua disruptione cruenta sputatio sequitur.

XIII. Ex

XIII.

Ex Symptomatibus pleuritidis ferè ſemper comitibus, reſtat febris continua &c. quam etiam ex prædicta hypoteſi deducere conabor. Omnibus ſatis notum eſt, per univerſum noſtrum corpus, & in quaſcunque partes, vaſa ſanguinea, diſſeminari quorum aliqua parti inflammatæ vicina, aliquas particulas, ex eodem loco fermentationem præternaturalem, excitare, aptas, ſalinas ſc. & acidas temperantibus privatas (ut Theſi nona patet) ſecum deferunt, quæ ad cor delatæ neceſſario eandem efferueſcentiam tamdiu producere debent, ac novæ, nec temperatæ ex eodem loco venientes ſanguini commiſcebuntur. In hac præternaturali efferveſcentia hujus febris eſſentiam conſiſtere, mihi veriſimile videtur.

XIV.

Symptomatis affectus noſtri, ſic deductis, paucis alia ſymptomata febrium continuarum in individua evoluam ſc. Pulſum celeriorem, dolores capitis, ſitim, & vigilias.

Si memores ſimus eorum, quæ in Theſi præcedente dicta, ſunt nempe Vaſorum ſanguineorum partibus inflammatis vicinorum, facilè nobis patebit, ab iiſdem particulis ſanguini permixtis, pulſum celeriorem produci: Dum enim hæ particulæ in corde fermentantur, cordis fibrillas valde irritant, à qua irritatione, major ſolitò fit ſp. Animalium affluxus, qui cor ad ſubitam ſui contractionem promovet, & celeriorem pulſum efficit.

Sanguis porrò, eo modo rarefactus, & ad cerebrum delatus, vaſa ſanguinea, valdè diſtendens, premit fibrillas cerebri & meningum, vel particulæ acidæ & ſalinæ, harum ſpirituoſis &c. exhalatis, eas fibrillas irritant, & dolores capitis cauſant. Sitim autem produci, ex defectu humidi in corpore probabile eſt, nam ſanguis noſter in corde plus ſolito efferueſcens, nimiam humidi diſſipationem efficit, unde ſanguis mollibus aquæ particulis fere orbatus, ſalivam minori copia ſed ſale valde impregnatam progignit. Hoc pacto igitur lingua, fauces, & cæteræ oris partes, præ defectu liquidi ſoliti, areſcentes, & à ſale abundante inſuper vellicatæ confuſam ideam, quæ ſitis nomine venit, in mente excitant.

Denique vigiliæ producuntur à ſp. Animalibus, copia nimia in cerebro abundantibus, ut & etiam à dolore.

XV.

Eventus hujus morbi in genere est periculosus, minus tamen ubi simplex est morbus, quam compositus, minus recens, cæteris paribus, quam inueteratus, minus ubi expectoratio post quatuor quinque nedies succedit quam tardius, minus ubi in abscessum non mutatur, & ubi deliria non adsunt quam contrà &c. variat etiam eventus, pro ratione Symptomatum conjunctorum, & denique pro diversitate temperamenti, sexus, ætatis, temporis, corporis constitutionis &c. quæ omnia explicare nimis lungum foret.

XVI.

Hujus morbi curationem quod attinet, 1°. venæ sectio satis ampla est instituenda & si necessitas urgeat repetenda, nec refert quo in brachio aperiatur. Ratio, cur sanguis emittatur, est, quod ejus ope,non tantum abstrahitur materia inflammationem adaugere, apta, sed etiam ejusdem ope omnia in corpore fiunt tranquilliora, 2°. Sanguis ille stagnans & extravasatus temperandus, resolvendus, & perspiratio promovenda, Symptomataque ab eo sanguine producta mitiganda sunt 3°. causæ omnes externæ vitandæ. Sanguini extravasato & stagnanti conducunt multa medicamenta tam interna quam externa. Interna sunt Rad. contra hyervæ, Chynæ, imperatoriæ, Angel. fœniculi, Petro selini Zedoariæ &c. lignum guajacum sassafras juniperinum, ejusque Baccæ, quercinum, Buccinum &c. fol. & semen card. bened. mariæ &c. capillus veneris, scabiosa hyssopus &c. Flores Chamemeli, Sambuci, Papaveris erratici &c. omnia salia volatilia, cornu C. vrinæ, salis armoniaci, fuliginis &c. item & salia lixiviosa, ut sal ex stipitibus fabarum fraccini &c. Antimonium Diaphoreticum, Bezoardicum minerale, oculi concri, mandibula lucii piscis, corallium rubrum; lapides prætiosi, lapis Bezaardicus orientalis & occidentalis, dentes aprios de corde Cernu, Cornu Cerni calcinatum, omnia nitrosa, sol & luna minutissimè trita, omnia opiata &c. quæ omnia rite adhibita vim habent resolvendi & acidum concentrandii &c. ex quibus, omnibus pro re nata, vel decocta vel mixturæ, vel boli, pulveres &c. efformari possunt. ut

℞.

℞. *Aq. fœnicul.*
Hysopi aa. ℥ijß.
Antimoni Diaphoret. vel
Bezoard mineral. ℈iv.
Ocul. Concri ℈ifs.
Salis prunellæ ℈i.
Syrup. Papaveris Rheados ℥i.
Misce

Hujus mixturæ capiat æger cochlearia duo vel tria, vel amplius ut sudor levis erumpat in lecto bene tectus, eodemque modo continuet seq. diebus, bis in die, donec tota sit assumpta. Vel

℞. *Antimon. Diaph.* ʒifs.
Ocul. Cancri ʒi.
Corall. rubror præparat. vel
Margarit. ℈ifs.

Fiat pulvis minutissimus in sex doses dividendus, quarum duas, singulis diebus capiet ægrotus, mane & vesperi, sudoremque ut anteà, in lecto tegumentis benè opertus, præstolabitur.

XVII.

Interdum tamen, si sitis valdè urgeat, & febris adhuc perseveret, sequens julapium præscribatur per vices assumendum.

℞. *Aq. portulacæ.*
Card benedicti a ℥ij.
Nitri purificati ʒß.
Syrup. violar. simplicis
Portulacæ aa ℥ß.
Misce.

Post hæc medicamenta quatriduum vel paulo ditius assumpta si expectoratio sponte non procedat & tussis remaneat, ad has adjuvandas, Apozema sequens est præscribendum.

℞. *Rad. imperat.* ʒiij.
Enulæ campanæ in thaleolas dissectæ ℥ß.
Althea ℥i.
Herbar. Hysopi.
Card benedicti aa M. i.

Limat.

Limat. Cornu Cervi ʒvi.
Ficuum pinguum nº. vi.
Passul. exacinatar. ℥i.
Flor Papaveris errat. pugil. iij.
Glysirrisæ rasæ ℥ß.

Contundantur quæ contundi debent & coquantur in aq. hordei sufficiente quantitate ad colat. ℥xxx. Colaturæ adde syrup. hysopi hæderæ terrest. a ℥i. de quo, capiat æger aliquando haustulum.

XIX.

Si autem aluus sit valdè constipata, aliquod enema emolliens, ex malua, bis malua, floribus Chamemeli, sale gemmæ, vitellis ovorum, lacte bubulo &c. vel suspositoria, ex alumine crudo, candelâ sebaceâ, rad. Betæ rubræ &c. concinnata, applicari possunt.

XX.

Externa vero medicamenta, quæ parti dolenti imponi possunt sunt 1º. sacculi, qui ex milo, floribus Chamemeli, sambuci, Papaveris, calcinato sale, arenâ calefactâ conficiuntur. Cataplasmata ex nidis hyrundinum, fursure, farinâ fabarum, in lacte cocta, adjecto sp. vini campharato &c. Emplastra de Baccis Lauri, de spermate cæti, de spermate ranarum, de labdano inguent. album Camphoratum, cæratum de cumino &c. conducunt etiam omnia linteamina calidè applicata, & imprimis quæ primum à lotione veniunt, ex quibus pro lubitu unusquisque unum seligere poterit.

XXI.

Causis externis succurritur, mutando aerem frigidum in calidiorem, nebulosum, & brumalem etiam frigidum, in serenum arte vel natura Calidiorem, factum, reijciendo alimenta viscosa glutinosa &c. & earum loco sumendo magis aromatica, facilisque distributionis, exercitia sunto momoderatiora &c.

XXII. His

XXII.

His peractis ad reliquias morbi è corpore eliminandas purgans sequens, vel simile præscribatur v. g.

Resp. *Extracti Catholi.* gr. xv.
Aloci rosatæ ℈ß.
Trochis. Alhand. gr. vi.
Mercurii dulcis gr. vij.
Diagrid. gr. IX.
Misce

Fiant pillulæ septem, unâ vice devorandæ, superbibat ægrotus post sesqui horam aliquod Jusculum.

XXIII.

Materia autem inflammationem causans, si non auscultet medicamentis præscriptis, sed è contra abeat in abscessum (qui abscessus producitur ex eo, quod sanguis ille stagnans & extraniasatus, diutius fermentando, ejus particulæ, longiore mora acres & corrosivæ evadunt, quibus, fibræ partium inflammatarum adjacentium dilacerantur & exeduntur, & in cincinnos resiliunt, quapropter humores Circulantes & nitritioni inservientes, coguntur illo in loco stagnare, & tumorem efformare) danda est opera, ut arte, si non sponte foras promineat, posteà apto instrumento, aperiendus, & materia per vices evacuanda, conuenientibusque medicamentis detergendus & consolidandus.

FINIS.

COROL-

COROLLARIA.

I.

INter ſuccum pancreaticum, & bilem dari naturaliter efferueſcentiam. Neg.

II.

Sed inter ventriculi acidum & bilem. Aff.

III.

Venæ & Arteriæ ſunt continuæ.

IV.

Lac in Mammis ex ſanguine non generatur, ſed ex chylo.

V.

Oſſa pubis, ab inuicem disjungi, in partu, Neg.

VI.

Contraria, contrariis non ſemper curantur.

VII.

Sublatâ cauſâ non ſemper tollitur effectus.

F I N I S.